

Hankkeen hallinnoija

Pyhäjärven Kehitys Oy
Asematie 4
86800 Pyhäsalmi

Hankkeen nimi ja hanketunnus:

Hiisi heitti saappaan – esiselvityshanke.
Hankepäättös: Dnro 3556/3570-2012

Yhteenveto hankkeesta

Esiselvityksen tavoitteena oli kehittää hiisiteemaan perustuvia ja matkailuelinkeinoa tukevia rakenteita, jotka lisäävät Pyhäjärven tunnettavuutta ja luovat edellytyksiä toimia kansainvälisesti hiisimytologiaan liittyvänä matkailukeskittymänä.

Hankkeen keskeisimpänä ajatuksen oli selvittää edellisessä hankkeessa ("PyhäHiijenmaa - seikkailu- ja pysähdyspaikka" -hanke) syntyneen Hiidensaapas – rakennuksen toteutusvaihtoehtoja ja tapoja sekä sijoittumista osaksi Pyhäjärven matkailu-ympäristöä.

Jo alusta lähtien tämä noin 40 metriä korkea rakennus on nähty merkittävänä vetovoimatekijänä sekä innovatiivisena kohteena, jonka huomionarvo tie 4-varteen sijoitettuna tulisi olemaan merkittävä.

Kun huomioidaan vielä Hiidensaappaan hiisimytologiaan perustuvat toteutus sekä rakennuksen monipuoliset tilat, voidaan sillä nähdä olevan merkittävä vaikutus kunnan yritysten ja elinkeinoelämän näkyvyyden parantamisessa, myös kansainvälisesti.

Hankkeen tuloksena syntyi esiselvitys, jossa arvioidaan Hiidensaappaan toteutukseen ja sijaintiin liittyviä ratkaisuja, tiloja ja niiden käyttömahdollisuuksia.

Hiisi heitti saappaan – hankkeen kustannusarvio oli 20 000 €, hankkeen hallinnoijana toimi Pyhäjärven kehitys ry ja toteutuksesta vastasi Saarijärveläinen Arkkitehtitoimisto Argberg. Hanke toteutettiin keväällä 2013.

Loppuraportti

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen yleisenä tavoitteena oli tukea Hiisi –teeman liittyviä matkailuelinkeinon kehittämistä tukevia rakenteita. Niiden tarkoitus on lisätä Pyhäjärven tunnettavuutta ja luoda edellytyksiä toimia Hiisi-mytologiaan liittyvänä matkailukohteena myös jopa kansainvälisesti.

Esiselvitystyön tavoitteena oli selvittää ja jalostaa edelleen rakentamiseen liittyviä ideoidaja toteutukseen liittyviä eri vaihtoehtoja, kuten sijoituspaikkaa ja rakenteita sekä arvioida rakentamista, toiminnallisuuksia sekä rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Hankkeen tarkoitus oli luoda selkeämpi näkemys Hiidensaappaan rakentamiseen vaikuttavista seikoista ja uusista, mahdollisesti jopa innovatiivisista toteutukseen liittyvistä ratkaisuista. Hankkeella ei ollut sidonnaisuuksia yrityksiin tai niiden liiketoimintaan, vaan se arvioi ratkaisuja toteuttamisen näkökulmasta.

Toteutuksen läpivienti

Hanke toteutettiin esiselvityshankkeena, jonka tarkoituksena oli tuottaa kirjallinen esiselvitys Hiidensaappaan toteutettavuudesta ja siihen liittyvistä toiminnoista.

Lähtökohtaisesta hanke perustui vuonna 2012 toteutettu PyhäHiijenmaa -seikkailu- ja pysähdyspaikka –hankkeeseen, jossa syntyneiden tulosten pohjalta haluttiin tarkentaa nimenomaan hiidensaappaan toteutettavuutta.

Hanke käynnistettiin aloituspalaverilla 14.1.2013, jossa tarkennettiin tavoitteet ja sovittiin muista hankkeen läpiviennin käytänteistä. Toteutus vietiin läpi pitkälle Arkkitehti Jouko Bergin ja hänen tiiminsä suunnittelutyönä.

Lähtötietoja kerättiin edellisen hankkeen tuloksista ja kokemuksista, puhelinkeskusteluissa kunnassa toimivien eri tahojen kanssa, sekä joissakin yhteistyöpalavereissa muiden hankkeiden kanssa, kuten Laguna -hanke.

Hankkeen tulokset koottiin raportiksi laajuudeltaan 46 sivua. Raportti koostuu toiminnallisista ja rakennustapakuvauksista sekä niitä havainnollistavista kuvista.

Hankkeen tulokset esiteltiin Pyhäjärven kehitykselle päätöskokouksessa 27.6.2013. Tilaaja esitti muutamia muutosehdotuksia raporttiin ja hyväksyi hankkeen lopputuleman. Hankkeen tulos vastasi asetettua tavoitetta ja tukee prosessin viemistä eteenpäin.

Resurssit

Selvityshankkeen toteutukseen ei tarvittu erillisiä tila-, laite-, materiaali- tai ohjelmistoresursseja. Hankkeen toteuttaja vastasi käyttämistään työtiloista, välineistä ja materiaaleista ostopalvelusopimuksen puitteissa.

Henkilöresursseina toteuttaja hyödynsi omia ja verkostonsa resursseja hankkeen vaiheen ja kyseisen sisällön mukaan. Tällaisia vaiheita olivat mm. havainnepiirustusten mallintaminen kolmiulotteisiksi, jotta lopputulemaa ja sen muotoa on helpompi arvioida jatkotoimenpiteitä suunniteltaessa.

Toteutuksen organisaatio

- Hankkeen hallinnoijana toimi Pyhäjärven kehitys Oy ja vastuullisena johtajana toimitusjohtaja Kari Pinola.
- Pyhäjärven kunnassa hankkeen aikainen tiedotusvastuu oli Pyhäjärven kehitys Oy:llä.
- Hankkeen toteutuksesta sovittiin erillisellä sopimuksella hallinnoijan ja toteuttajan välillä.
- Toteutuksesta vastasi arkkitehtitoimisto Arkberg Design Saarijärveltä yhdessä tiiminsä kanssa.
- Tilaaja ei perustanut hankkeelle erillistä ohjausryhmää vaan hankkeen hallintaan liittyvistä asioista ja päätöksistä sovittiin tilaajan ja toimittajien aloitus, työ- ja loppupalaverissa.

Hankkeen kustannukset

- Hankkeen hyväksytty kustannusarvio oli 20 000 €.
- Hanke toteutettiin ostopalveluna, josta aiheutuvat kustannukset olivat 17 000 €.
- Hankkeen hallinnoija ei kirjannut hankkeeseen työaikaa tai muita kuluja, joten budjetista jäi käyttämättä 3000 €.

Raportointi ja seuranta

- Hankkeen talousseurannasta vastasi Pyhäjärven kehitys Oy.
- Hankkeen tavoitteet tarkennettiin aloituspalaverissa yhdessä tilaajan ja toteuttajan kanssa.
- Varsinaista ohjausryhmää hankkeella ei ollut.
- Tilaajan ja toimittajan palavereista laadittiin työmuistiot.
- Hankkeesta on laadittu tarvittavat seurantadokumentit rahoittajalle maksatusta ja seuranta varten.
- Pyhäjärven kehitys Oy on hallinnoijana hyväksynyt hankkeen läpiviennin käytänteet ja syntyneet tulokset.
- Hankedokumentaatio ja kirjanpito säilytetään rahoittajan antamien ohjeiden mukaisesti.

Toteutusolelut ja vaikutukset

Hankkeen lähtötilanne ja toteutukseen liittyvät oletukset perustuivat edellisen hankkeen (PyhäHiijenmaa -seikkailu- ja pysähdyspaikka) pohjana toimiviin näkemyksiin Hiisi – mytologian hyödyntämisestä Pyhäjärven matkailussa ja kunnan ”imagossa”.

Edellisen hankkeen lopputilaisuutena pidettiin laajempi seminaari, jossa paikalla oli noin 20 kunnan virka- tai luottamushenkilöä. Tilaisuuden yleisesti tunnistettuna johtopäätöksenä oli, että Hiisi –teeman kehittämistä ollaan viemässä oikeaan ja yleisesti haluttuun suuntaan ja aiheeseen liittyviä rakenteita on kunnassa suunniteltava ja kehitettävä edelleen. Tämän pohjalta oli perusteltua jatkaa suunnittelua esiselvityshankkeella.

Hankkeen vaikutukset tullaan näkemään vasta siinä vaiheessa, kun tuloksia on käsitelty kunnan eri instansseissa. Eräänä tulostavoitteena on, että esiselvityshankkeen tulos huomioidaan kunnan kehittämiseen ja matkailuun liittyvissä strategioissa suunnittelun ja toteutuksen seuraavat vaiheet keräävät riittävän laajan pohjan nähdä ne pitkän aikavälin vaikutukset, joita tämän tyyppinen matkailurakentaminen voivat aikaan saada – niin taloudellisesti kuin kuntakuvan rakentamisessa.

Yhteistyökumppanit

- Lyhyt ja tiiviissä aikataulussa toteutettu hanke tehtiin yhteistyössä hallinnoija Pyhäjärven kehitys Oy:n kanssa, joka edusti myös Pyhäjärven kuntaa.
- Hankkeella oli liittymäpintoja myös matkailuun liittyvän ”Hiisireiteille kulkemaan” – esiselvityshankkeen kanssa.
- Lisäksi Hiidensaappaan sijaintia ja tilojen toiminnallisuutta on arvioitu yhdessä Pyhäjärven kaivokset tutkimuskäyttöä selvittävän Laguna – hankkeen kanssa, toteuttajana Oulun Eteläisen Instituutti.
- Toteutuksessa on myös alustavasti arvioitu Hiidensaappaan rakentamiseen liittyvän verkostoa ja liittymäpintoja paikalliseen yritystoimintaan mm. kivenjalostus

Esille tulleet ongelmat ja perustellut muutoksille

Hankkeen toteutukseen ja läpivientiin ei kohdistunut sellaisia muutostarpeita, jotka olisivat edellyttäneet hankesuunnitelmaan kohdistuvia sisällöllisiä muutoksia.

Itse toteutuksesta voidaan todeta, että koska kyse on suuria investointeja edellyttävästä hankkeesta, joka liittyy myös maankäyttöön, kaikkiin kysymyksiin ei selvitystyössä saatu lopullista vastausta.

Tällainen oli mm. kysymys Hiidensaappaan sijoituspaikasta. Koska sijoituspaikkaa ei voitu maankäytöllisistä tai omistukseen liittyvistä syistä ”kiinnittää”, painotettiin esiselvitystyössä enemmän rakenteellista toteutusta ja sen vaikutuksia kohteen sisäisiin toiminnallisiin.

Hankkeen aloitustilaisuudessa sovittiin, että hallinnoija hakee jatkoaikaa toteutukselle ja alustavaa lopetuspäivää 30.4.2013 myöhennetään kahdella kuukaudella. Syynä oli se, että hankkeen käynnistys venyi alkuperäisestä, sillä toteutus aloitettiin vasta virallisen päätöksen saapumisen jälkeen.

Tulokset ja vaikutukset

Pyhäjärven kaupungin, elinkeinoelämän ja matkailu- ja kulttuuritoimen pyrkimyksenä on ollut luoda sellainen matkailuympäristö, jolla lisättäisiin paikkakunnan tunnettavuutta ja vetovoimaisuutta. Parhaana keinona tavoitteiden saavuttamiseksi on pidetty sitä, että hyödynnetään paikalliseen perinteeseen liittyvää hiisitarinaa. Pyhäjärven matkailun kehittämissuunnitelmassa on idea Hiidensaappaasta tuotu esille tällaisena vetovoimaisena kohteena.

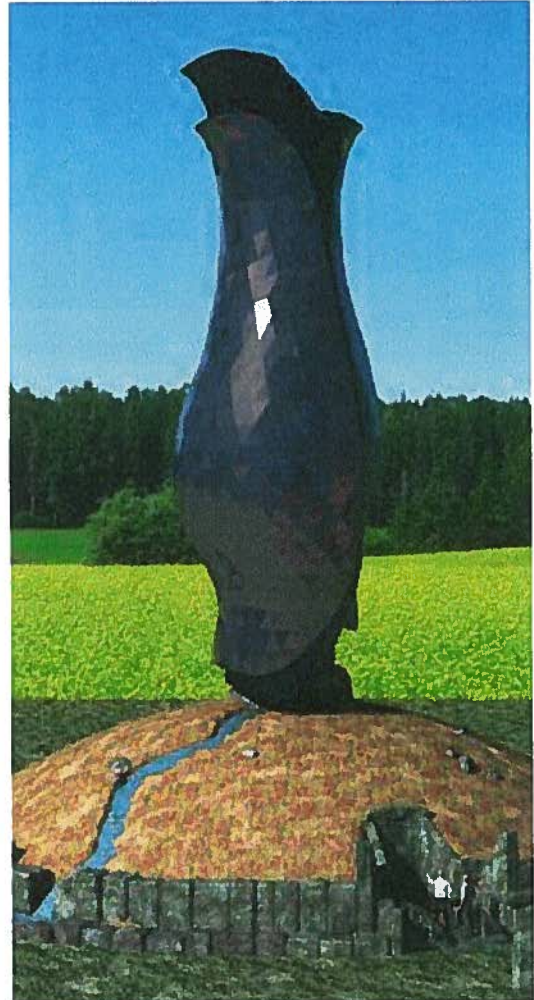

Hankkeen keskeisimpänä tuloksena on kirjallinen esiselvitys Hiidensaappaan toteutuksesta ja selvityksen aikana syntyneet näkemykset ja kokemukset prosessien jatkosuunnittelun kannalta. 46-sivuisessa selvityksessä on keskitytty Hiidensaappaan merkitykseen, käyttömahdollisuuksiin, sijoittautumisen vaihtoehtoihin ja rakenteellisiin erityispiirteisiin sekä toteutettavuuteen.

Kyseessä on jo rakennussuunnittelullisesti varsin mittavasta kohteesta ja suunnitelmasta. Hiidensaappaan kupoliosan huonealat ovat 990 m² ja torniosan tasanteiden pinta-alat 103 m². Saapas kohoo noin 40 metriin maanpinnan tasosta.

Esiselvitys vahvisti käsitystä, että Pyhäjärvellä on ainutlaatuiset edellytykset kansainvälistä vetovoimaa omaavaan matkailukeskukseen. Kun Pyhäjärven kaupunki laatii tulevaisuusstrategian 2013 – 2017, tulisi siinä ottaa selkeä kanta matkailun kehittämistä koskeviin keskeisiin

Pyhäjärvellä Hiidet ovat pitkään eläneet aitoina ja omaperäisinä hahmoina kulttuuri- ja tarinaperinteessä. Niitä on kuvattu kahlaamassa niemestä ja kylästä toiseen etsien pesäpaikkaa. Kun saappaan varsi hörppäsi vettä, sinkosi hiisi sen ilmoille kuvatakseen sukkanensa. Hankkeen toteuttajat arvelevat sen lentäneen aikoinaan nykyisten valtateiden 4 ja 27 risteyskohtaan, joka voisi olla hyvä sijoituspakka nykyisellekin Hiidensaappaalle.

Nyt valmistuneessa suunnitelmassa pidetään Hiidensaappaan yhtenä vaihtoehtoisena sijoituspaikkana valtateiden 4 ja 27 risteysaluetta, jossa on myös kaupungilla maa-alueita.

Jatkotoimenpiteet ja suositukset

Esiselvityksen pohjalta voidaan jo ennakoida, että Hiidensaapas niin rakennuksena, innovatiivisena matkailuratkaisuna ja tarjoamien tilojensa pohjalta on ainutlaatuinen kohde vilkkaan E 4 –tien varrella.

Se voi toimia ”pysäyttäjänä”, joka tarjoaa eri kävijäryhmille mahdollisuuden lähestyä Pyhäjärveä matkakohteena, tuotteiden ja palvelujen tarjoajana sekä tieteen ja kulttuurin

toimijana. Nykyisellään mm. hiisiperinne alueen ilmeessä juurikaan näy, joten sen tarjoaman erottautumiskyvyn esille tuominen voisi olla kulttuurillisen imagon rakennusaines ja erottautumistekijä.

Esiselvityksessä on kuvattu Hiidensaappaan rakenteet, rakentaminen ja tilojen toiminnallisuudet, jotta toteutettavuutta voidaan arvioida riittävällä tarkkuudella, kun periaatteellisia päätöksiä rakentamiseen johtavista toimista.

Jatkotoimenpiteinä olisi tarkoituksenmukaista tarkentaa Hiidensaappaan toiminta-ajatusta, tiloihin sijoitettavaa toimintoja ja liitännöjä alueen kulttuuriin, kehittyviin matkailupalveluihin ja monipuolisesti alueella tuotteita ja palveluja tuottaviin yrityksiin.

Tarjolla olevia mahdollisuuksia on hyvä tarkastella useasta näkökulmasta ja arvioida osana alueen kokonaisvaltaista kehittämistä, tulevaisuuden visioita ja kehittämistä ohjaavia strategioita. Asia voisi olla tarkoituksenmukaista liittää osaksi kunnassa tehtävää strategiatyötä, joka voi liittyä niin yritystoiminnan, matkailun kun kuntakuvan ja aluemarkkinoinnin kehittämiseen.

Itse rakentaminen tulee olemaan suuri investointi, joka edellyttää myös kohteen liiketoiminnallista suunnittelua ja liiketoiminnallisten vaikutusten arviointia riittävän pitkällä aikavälillä. Erityisen tärkeää on selvittää sidokset muihin alueen merkittäviin hankkeisiin, kuten Lagunaan sen mahdollisesti edetessä, tai muun elinkeinoelämän ja yritystoiminnan, vetovoimaisuuden tai kaivosalueen kehittämiseen.

Tekijöiden puolesta toivomme, että pyhäjärveläiset ottavat kopin hiiden heittäjästä saappaasta. Kansallinen identiteettimme nojaa vahvasti perinteeseen, jonka oivaltava esille tuominen erottaa meidät massakulttuurista ja synnyttää uusia merkityksiä, jotka tukevat alueellista kehitystä, matkailuelinkeinon ja uuden palvelutuotannon synnyttämistä ja viimekädessä alueellista elinvoimaisuutta.

Allekirjoittajat:

Kari Pinola, Pyhäjärven Kehitys Oy